

Kapitel 12: Festen

FN:S BARNKONVENTION, ARTIKEL 31 *Vila och fritid*

12: Festen

FN:S BARNKONVENTION, ARTIKEL 31 *Vila och fritid*

TABAN, 10 ÅR BERÄTTAR:

” För ett år sedan hade min släkt en stor fest. Det var min farfar, som vill träffa alla sina barn och barnbarn. Han ville att vi kusiner skulle träffas, så att vi lärde känna varandra. Han tycker det är viktigt, för om man får det svårt och behöver hjälp är det bra att kunna be sina släktingar. Därför bjöd han oss alla på fest.

Min farfar har haft två fruar och han har sammanlagt 12 barn. I vår släkt är det vanligt att man har många barn och i alla familjerna finns det mellan 5 och 10 barn. Det gör att jag har många kusiner. Eftersom det har varit krig i landet och många av oss har bott i Khartoum i Sudan i många år, har vi inte kunnat träffa vår farfar, som stannade kvar i Lakamadi i Sydsudan. När det var bestämt att vi skulle ha fest, var det också många av farfars bröder, pappas kusiner och deras familjer som ville vara med. Det betydde att det skulle komma flera hundra personer på festen. Då förstod man att det inte skulle räcka med en ko, utan man behövde två kor för att maten skulle räcka till alla. Till vardags äter vi mest bönor och grönsaker, men till festen ville farfar bjuda på kött.

Två av mina farbröder gick iväg till omkringliggande byar för att välja ut två fina kor. Det var fortfarande mer än två månader före festen och de fick gå långt och i flera veckor innan de hittade två kor som var tillräckligt

stora. Två veckor före festen gick mannen som ägde korna och hans son och ledde korna på vägen till Lakamadi. De beräknade att det skulle ta en vecka att komma fram. En natt stannade de vid vägen för att sova. De band korna vid ett träd och la sig under ett annat träd. Plötsligt hördes ett vrål från djur i skogen. Kanske var det en leopard. Korna blev så rädda att de slet sig loss från repen de var bundna med och sprang iväg. Mannen och sonen försökte förstås springa ikapp dem, men de hade ingen chans att hinna. Nästa morgon gick de snabbt till Lakamadi och berättade förtvivlat vad som hänt. Det var nu bara en vecka kvar till festen. Alla pappas bröder och kusiner som var hemma sprang ut för att leta, men ingen hittade dem. När vi kom till Lakamadi var det två dagar kvar tills festen skulle börja. Då bestämde pappa och farfar att de måste hitta två andra kor att köpa. Pappa och en av hans bröder gav sig iväg till de närmaste byarna. Och alla vi andra fick vänta. Det tog en vecka innan de kom tillbaka med två kor. Korna slaktades och stektes hela och antligen kunde festen börja.

När vi ätit oss mätta, började alla dansa. Orkestern bestod av fem personer, tre hade trummor i olika storlekar, två spelade på olika rytminstrument gjorda av kalebass eller plåtburkar och torkade bönor. En av

mina farbröder gjorde en jaktdans. Han hade sin pilbåge med i dansen och man kunde riktigt följa hela händelseförloppet under en lyckad jakt. Sedan dansade vi i en stor ring runt orkestern. Några var fördansare och de hade särskilda dräkter.

Alla kan vara med och man håller på länge, länge. Det är moru-folkets traditionella sätt att dansa. När alla var trötta av att dansa var det en av männen som tog fram sin kudi, ett traditionellt stränginstrument. Han spelade och sjöng några vemodiga visor. Det var mycket vackert och stämningsfullt och alla satt tysta och stilla och lyssnade.

Längre fram på kvällen tröttnade vi ungdomar på dansen och samlades under ett stort mango-träd en bit bort. Då var det en av mina kusiner som hade en batteridrivna kassetbandspelare med sig. Han satte igång musik från den och så kunde vi ha discodans. När vi blev trötta gick vi och la oss i den hydda där alla pojk-kusinerna bodde. En natt ville vi ungdomar sova ute, men det fick vi inte, för det kunde komma farliga djur. Festen pågick i flera dagar. Det var den bästa fest jag varit på.

TRADITIONELLA FESTER

I Lui vet alla att det blir fest vid tre tillfällen varje år. Det är den 9 juli, den 10 oktober och den 25 december.

SYDSUDANS SJÄLVSTÄNDIGHETSDAG

Den 9 juli firas Sydsudans självständighetsdag. Sydsudan har endast varit ett självständigt land sedan 2011 och hur det firas varierar mellan olika platser. I Lui samlas många under det historiska trädet Lara, där det hålls många tal. Det kan vara av till exempel Luis punjab (borgmästare) eller av biskopen. Det blir musik och dansuppvisningar. Därefter dansar alla tillsammans.

UNGDOMSDAGEN

Den 10 oktober firas Youth-dagen ("ten ten"). Den dagen samlas alla som tillhör kyrkans ungdomsgrupp från alla församlingar i Lui stift för att fira den dag man bildade ungdomsgruppen Youth. I Sydsudan menar man inte det samma som vi med ungdomar. I Youth kan alla vuxna upp till 40 års ålder vara med. Först har man möte med gudstjänst och utbildning i ett aktuellt ämne. På kvällen ordnas en fest för alla i familjen (barn, föräldrar och andra släktingar) med mat och dans.

JULDAGEN

Den 25 december firas julen till minne av Jesu födelse. Alla i församlingen samlas i kyrkan, firar gudstjänst och sjunger julpsalmer, dansar och äter tillsammans, ibland i flera dagar. Julfesten förbereds i flera veckor. Det är viktigt att det finns mycket mat, så att alla kan få äta sig riktigt mätta på god mat. Redan i november brukar man samla in extra kollekt i gudstjänsten för att köpa mat till julfesten. Ett sätt som ger mycket pengar är när man ordnar tävling mellan män och kvinnor om vilka som kan samla in mest. De som vill laga mat till julfesten får dela på de pengar som samlats in, så att de kan köpa de råvaror de behöver. På juldagen tar de med sig maten till kyrkan och ett stort julbord med all maten dukas upp mitt i kyrkan. Efter gudstjänsten äter man och det kan hålla på i flera timmar. Sen dansar man och pratar och sen kan man äta igen. Ofta finns det fortfarande mat kvar när alla gått hem. I så fall fortsätter festen nästa dag och så länge det finns mat kvar.

I Lui firar man inte sin födelsedag som vi gör i Sverige. Många barn vet vilken dag de är födda och tänker på det den dagen, men

de har inte kalas med familjen eller med sina kamrater. Dop och konfirmation är viktiga för alla kristna i Lui och firas i kyrkan, men inte i hemmet. Bröllop kan ordnas som en stor familjefest i en del familjer, men i de flesta familjerna i Lui har man inte någon fest.

TRADITIONELLA DRÄKTER

1985 enades man om hur den afrikanska nationaldräkten skall vara för södra Sudan. Den bygger på Shilluktraditionen. Kvinnorna bär ett tygstycke, typ kangas. Tygstycket hänger ner över kroppen och hålls samman med en knut på ena axeln. Männerna bär ett tygstycke som byxor. Först placeras mitten mellan benen. Tygstycket dras sedan upp både fram och bak. Det hålls fast med ett rep runt midjan, så att tyget faller ner över repet. Överkroppen är bar.

INSTRUMENT

Trumma är det vanligaste instrumentet och tillverkas av trä och djurskinn. Trummor finns i flera olika storlekar. Oftast spelar man enbart med händerna, men det förekommer att man använder träpinnar som trumpinnar.

Maracas tillverkas av kalebasser. Ett hål öppnas i ena änden på

kalebassen för att stoppa in småsten. Hålet täpps sedan igen med vad man har, till exempel plåster, tejp eller en tygtrasa.

Rytminstrument kan även tillverkas av plåt. Plåten prepareras med massor av små hål. Två bitar plåt sätts samman med småsten emellan. Instrumentet skakas rytmiskt.

Kudi är ett stränginstrument. Det liknar en luta, men är tillverkat av djurhud. Man stämmer instrumentet uppe på skaftet genom att vira ståltråden hårdare eller lösare kring tygtrasor.

DANS

Traditionell morudans dansas till trummor och rytminstrument. Musikerna står i mitten och dansarna rör sig i en ring runt dem. Oftast bär man den traditionella dräkten.

GLÄDJETJUT

Kvinnorna uttrycker sin glädje med ett speciellt glädjetjut. Det frambringas med en mycket hög ton samtidigt som tungans bakre del vibrerar hastigt. Det används ofta för att förstärka sången, samtidigt som de andra sjunger. Glädjetjutet påminner om hur vi låter när vi leker indianer.

TIPS 1 Samtal

BARNKONVENTIONEN

Artikel 31 i barnkonventionen handlar om barnets rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder samt om hur man kan respektera och främja barnets rätt till lika möjligheter för rekreations- och fritidsverksamhet. I berättelsen är barnen med på en stor släkttfest och får träffa sina kusiner och leka med dem. Samtala om fester och andra fritidsaktiviteter ni varit med på. Vad är olika om det är vuxna och barn tillsammans eller om alla är i samma ålder?

GRUNDKÄNSLOR

Samtala om till exempel glädje i att gå på fest och att träffa sina släktingar; sorg i att skiljas från sina släktingar p.g.a krig eller efter en fest, när man varit tillsammans i flera dagar och inte vet när man kan träffas igen; ilska, när det inte finns någon mat därför att korna rymde; rädsla för vilda djur eller mörker.

TIPS 2 Andakt

BIBELTEXTER:

Bröllopet i Kana (Joh 2:1-12)

Föreningen mellan Jakob och Laban (1 Mos 31:43-55)

SÅNGFÖRSLAG:

Jag blir så glad när jag ser dig,
KS 165

Nu ska vi får äta, KS 123

Tack för maten, Gud KS 124

Glädjens Herre, BPs 172

Alla Guds barn, KS 168/BPs 129

Jag har fått händer att klappa med, KS 175

Mina händer klappar, Bps 237

BÖN:

Tack Gud, för alla vänner och för allt roligt som vi kan göra tillsammans. Gud, gör så att alla barn får någon som de kan kalla vän, någon som bryr sig om dem. Amen.

TIPS 3

Tillverka egna rytminstrument

Använd en plastflaska, en toarulle, en plåtburk eller något ihåligt föremål som går att täppa till. Lägg i ärtor, bönor, ris, småsten eller dylikt. Skaka instrumentet och lyssna!

Prova er fram med olika behållare och olika innehåll. Det kan också bli olika ljud beroende på hur mycket man stoppar i. Måla eller dekorera gärna instrumentet i vackra färger och mönster.

TIPS 4

Dansa

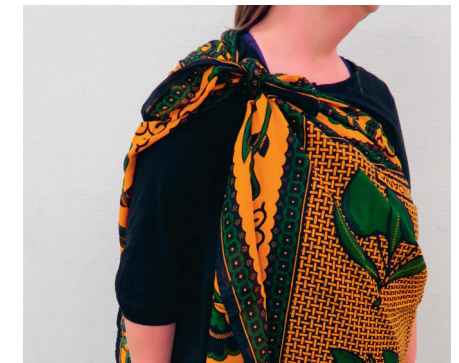
Ordna traditionell dans (dansa till trummor och rytminstrument).

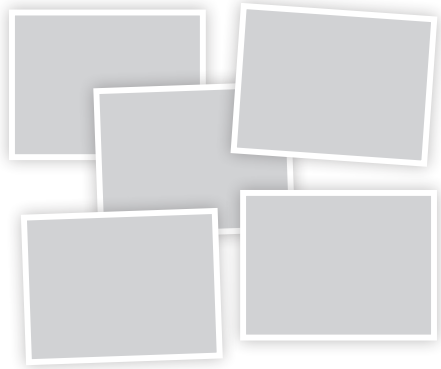
Ordna discodans (dansa till högtalaranläggning).

TIPS 5 Klädedräkt

Tillverka och klä er i den sydsudanesiska klädedräkten.

BILDER

Traditionell dans

Discodans

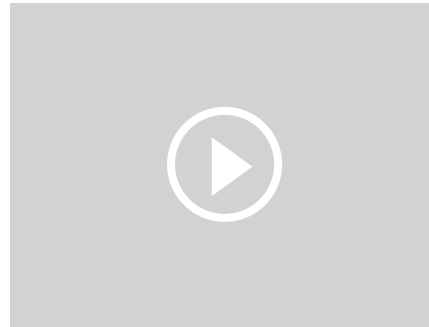
Kudi, ett stränginstrument

Kudispelare (2)

Kor, afrikanska

Kor på väg

Jägare (2)

VIDEO-KLIPP

Traditionell dans

Discodans till
högtalaranläggning

Kudispelare

VÄSKAN

*Väskan finns att låna genom
Sensus, Lund*

Trumma, liten

Kudi (stränginstrument)

Kalebass-maracas

Plåtinstrument

Pilbåge (70 cm) och 6 pilar i
fodral

Tyg, traditionell kvinnodräkt

